

MİMARLIK

PLANLAMA VE TASARIM ALANINDA ULUSLARARASI ARAŞTIRMA VE DERLEMELER

Mart 2023

EDİTÖR
DOÇ. DR. SERTAÇ GÜNGÖR

 SERÜVEN
YAYINEVİ

Genel Yayın Yönetmeni / Editor in Chief • C. Cansın Selin Temana

Kapak & İç Tasarım / Cover & Interior Design • Serüven Yayınevi

Birinci Basım / First Edition • © Mart 2023

ISBN • 978-625-6399-83-9

© copyright

Bu kitabın yayın hakkı Serüven Yayınevi'ne aittir.

Kaynak gösterilmeden alıntı yapılamaz, izin almadan hiçbir yolla çoğaltılamaz. The right to publish this book belongs to Serüven

Publishing. Citation can not be shown without the source, reproduced in any way without permission.

Serüven Yayınevi / Serüven Publishing

Türkiye Adres / Turkey Address: Kızılay Mah. Fevzi Çakmak 1. Sokak

Ümit Apt No: 22/A Çankaya/ANKARA

Telefon / Phone: 05437675765

web: www.seruyenyayinevi.com

e-mail: seruyenyayinevi@gmail.com

Baskı & Cilt / Printing & Volume

Sertifika / Certificate No: 47083

BÖLÜM 3

TARİHİ LÂDİK HÖYÜK'ÜN SOKAK DOKUSUNUN CEPHE REHABİLİTASYONU VE KENTSEL DONATILARIN YENİLENMESİ

Murat ORAL¹

Zafer KUYRUKÇU²

1 Doç. Dr., Konya Teknik Üniversitesi, Mimarlık ve Tasarım Fakültesi, İç Mimarlık Bölümü, ORCID: 0000-0003-4848-5417

2 Dr. Öğr. Üyesi, Konya Teknik Üniversitesi, Mimarlık ve Tasarım Fakültesi, Mimarlık Bölümü, ORCID: 0000-0001-6454-7484

1. GİRİŞ

Tarihi çevreler, geçmişten günümüze ulaşan yapı, kalıntı ve açık alanların oluştuğu fiziksel, arkeolojik ve sanatsal değerler ile kentin kullanıcılarını içeren sosyal değerlerin bütünlüğü sonucunda oluşmuşlardır. Tarihi kalıntılar genellikle birbirini izleyen geçmiş toplumların ürettiği ve üretildiği dönemin tanıklığını yapan mimari ürünlerdir. Günümüzde fiziksel eskime (yaşlanma), hızlı ve plansız kentleşme, nüfus artışı ve teknolojinin etkisi ile değişime ve dönüşüme maruz kalan tarihi çevreler bozulmaya uğramaktadır. Tarihi çevrelerin bozulmasını engellemek, bu çevreleri oluşturan fiziksel ve sosyal değerler bütünü korumak, günlük yaşam ile bütünleştirmek, kente yeni çekim noktaları kazandırmak, yerele ekonomik katkıda bulunmak, yapıların kullanım sürekliliğini sağlamak ve konfor koşullarını yükseltmek tarihi çevreleri korumanın temel amacı olarak gösterilmektedir (Ahunbay, 2004; Aykaç, 2009; Çelik ve Yazgan, 2007; Smith, 2002).

Tarihi çevreler ‘sit’ kavramıyla adlandırılmakta olup 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu’nda sit alanları; arkeolojik, tarihi, kentsel ve doğal sit olarak sınıflandırılmıştır. Arkeolojik sit alanı ise Korunması Gerekli Taşınmaz Kültür Varlıklarının ve Sitlerin Tespit ve Tescili Hakkında Yönetmelik’e göre ‘insanlığın varoluşundan günümüze kadar ulaşan eski uygarlıkların yer altında, yer üstünde ve su altındaki ürünlerini, yaşadıkları devirlerin sosyal, ekonomik ve kültürel özelliklerini yansıtan her türlü kültür varlığının yer aldığı yerleşmeler ve alanları’ olarak ifade edilmektedir. Bu çerçevede arkeolojik sitler, taşıdıkları önem ve alanda uygulanacak koruma ve kullanım koşulları bakımından üç dereceye ayrılmıştır. I. derece arkeolojik sitlerde kesinlikle hiçbir yapılaşmaya izin verilmezken, II. derece arkeolojik sitlerde tescilsiz yapıların basit onarımları yapılabilmektedir. III. derece arkeolojik sitler ise planlama yapılabilen alanlar olarak belirlenmiştir.

Tarihi çevrelere ve yapılara uygulanan farklı koruma teknikleri bulunmaktadır. Tarihi yapıların özgünlüğünü, bilimsel ve teknik olarak korumak ve onarmak için restorasyon uygulamaları yapılmaktadır. Tarihi yapıların durumuna göre müdahale yöntemleri ve restorasyon teknikleri değişmektedir. Tarihi yapılarda uygulanan başlıca restorasyon teknikleri sağlamlaştırma, temizleme, bütünleme, ayıklama, yeniden yapım, sağlamlaştırma, yeniden işlevlendirme, taşıma olarak sıralanmaktadır. Bu restorasyon tekniklerinden sağlamlaştırma (rehabilitation/rehabilitasyon) ise geleneksel kent dokularını meydan getiren yapıların muhdes elemanlardan (tel, klima, tabela, saçak, pencere, kat ilaveleri vb) arındırılması, cephe temizliği ve basit onarımlarına yönelik uygulamaları içeren müdahaleler olarak adlandırılmaktadır (Yergün, 2019). Sokak sağlamlaştırma ile tarihi çevrelerin korunması, alanda yaşayan kişilerin çağdaş yaşam konforun-

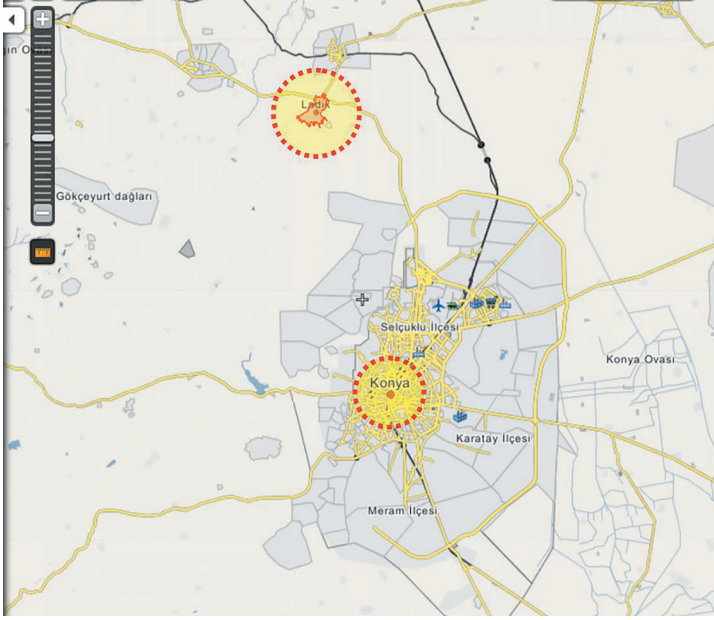
dan yararlanması, kent estetiğinin artırılması ve yerel halkta koruma bilinç düzeyinin yükseltilmesi hedeflenmektedir (Çelik ve Demirtaş, 2019). Sokak sağlıklaştırmanın çıkış noktası olarak korunması gerekli kültür varlığı niteliğindeki taşınmazların tekil olarak onarılmasında yaşanan yüksek maliyetler gösterilmektedir. Bu nedenle kültür varlıklarının tekil onarımı yerine kentsel dokuların ve bu kentsel dokuların ana bileşeni olan sokakların sağlıklaştırılması düşüncesi ortaya çıkmıştır (Ünver, 2017). “Sokak sağlıklaştırma proje ve uygulamaları”, 2863 Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu’nda ‘kentsel sit alanları ve koruma alanlarında, korunması gerekli taşınmaz kültür varlıkları ile sokaktaki diğer yapıların özgün sokak dokusunu tanımlayan tüm öğelerle birlikte korunması ve belgelenmesine yönelik rölöve, restitüsyon, restorasyon, kentsel tasarım projeleri ile mühendislik dallarında yapılması gereken her türlü proje ve bunların uygulamaları’ şeklinde tanımlanmaktadır.

Bu çalışmada Konya İli Sarayönü İlçesine bağlı Lâdik Mahallesi’nde II. derece arkeolojik sit sınırları içerisinde yer alan tarihi Höyük’ün doku bütünlüğünün korunması ve günümüz yaşamıyla bütünleştirilmesine yönelik gerçekleştirilen sokak sağlıklaştırma projesinin sunulması amaçlanmıştır. Bu doğrultuda Lâdik Höyük’ün sokak dokusunun cephe rehabilitasyonuna ve kentsel donatıların yenilenmesine yönelik geliştirilen önerilere yer verilmiştir. Lâdik Höyük’ün II. derece arkeolojik sit sınırları içerisinde yer almasından dolayı taşınmazlarda sadece basit onarımlar yapılabilmektedir. Bundan dolayı koruma yaklaşımı olarak sağlıklaştırma tekniği uygulanmıştır.

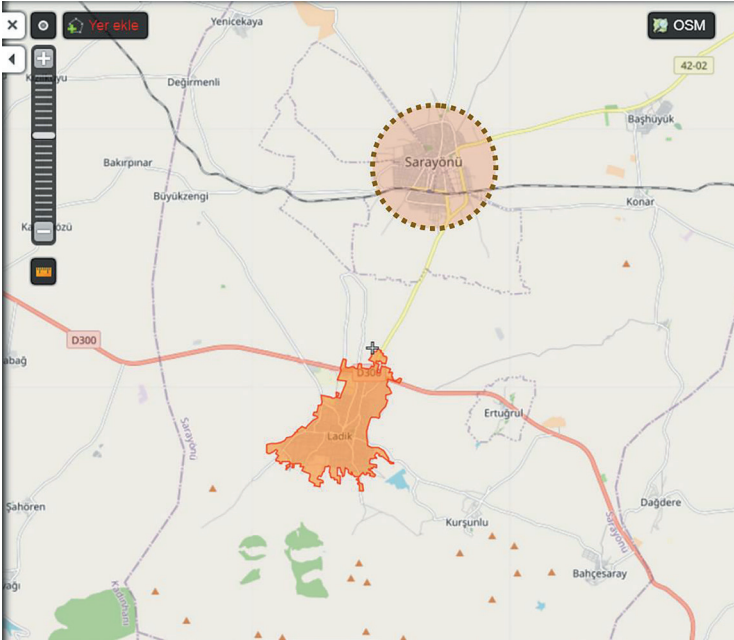
2. ARAŞTIRMA BULGULARI

2.1. Lâdik Mahallesi’ne İlişkin Bulgular

Konya’nın kuzeybatısında, il merkezine yaklaşık 50 km uzaklıkta, Konya-Afyonkarahisar karayolu üzerinde yer alan ve bir zamanlar Laodicea (Combusta) olarak bilinen Lâdik yerleşimi (Şekil 1), günümüzde Konya’nın Sarayönü İlçesine bağlı bir mahalle statüsündedir. Sarayönü ilçe merkezinin yaklaşık 7 km güneyinde yer almaktadır (Şekil 2). Doğusunda yerleşim alanı olarak Kurşunlu ve Ertuğrul mahalleleri bulunmaktadır.

Şekil 1. Ladik'in coğrafi konumu (URL-1)

Şekil 2. Ladik ve yakın çevresi (URL-2)

Kalkolitik Çağ'dan itibaren yerleşmelerin olduğu Lâdik'in Hellenistik ve Roma döneminde önemli bir merkez olduğu kabul edilmektedir. Hellenistik dönemde Seleukos İmparatorluğu tarafından Asya'nın (Anadolu) Hellenleştirilme politikalarının önemli bir aracı olarak M.Ö. 3. yüzyılda kurulduğu tahmin edilen Lâdik, zamanın Laodicea adını taşıyan beş kentten birisidir.

Hellenistik ve Roma döneminde Batı Anadolu kıyılarından başlayarak Kilikya ve Suriye'ye kadar bağlantıyı sağlayan güzergahlardan birisi olmasından dolayı Lâdik ve çevresi, stratejik ve askerî açıdan daima büyük bir önem taşımıştır. Hellenistik dönemde garnizonun koruduğu bir kent haline getirilmiş, Roma döneminde imparatorluğun doğu askerî yolunun bağlantısını oluşturmasından dolayı daha da önem kazanmıştır. Bu dönemlerden günümüze kadar çokça Grekçe ve Latince yazıtın ulaşılmış olması da bunu kanıtlar niteliktedir. Bizans döneminde gerileme sürecine giren Lâdik, Anadolu Selçukluları döneminde Türklerin hakimiyetine geçmiştir. Lâdik ve çevresine Osmanlılar egemen olmadan önce Karamanoğulları ve Turgutoğulları hüküm sürmüştür (Bahar, 2014; Kurt, 2014).

Cumhuriyet döneminde Kadınhanı İlçesine bağlı köy statüsündeyken 1959 yılında beldeye dönüşen Lâdik için 1960'lı yıllarda resmi olarak Halıci ismi verilmiş olsa da yöre halkı tarafından bu isim benimsenmemiştir. 2012 yılında ise mahalle olarak Sarayönü İlçesine bağlanmıştır. Günümüzde Sarayönü ilçesini oluşturan 26 mahalle arasında en büyük nüfusa sahiptir. 2022 yılı verilerine göre 27.771 olan Sarayönü ilçe nüfusunun 10.294'ü Lâdik Mahallesi'nde yaşamaktadır (TÜİK, 2023).

Bir zamanlar kasabaya adını vermiş olan halıcılık, halkın en önemli geçim kaynağını oluşturmuştur. 17. yüzyıldan itibaren yaygınlaşmaya başlayan Lâdik halısı, 20. yüzyılın sonlarına kadar geleneksel anlamda üretilmeye devam etmiştir (Karpuz, 2012). Ama modern halı fabrikalarının çoğalmasıyla el dokuma halısı üretimi çok büyük zarar görmüş, tezgâh sayısı giderek azalmıştır. Günümüzde yöre halkı çoğunlukla tarım ve hayvancılığa bağlı olarak geçimini sağlamaktadır.

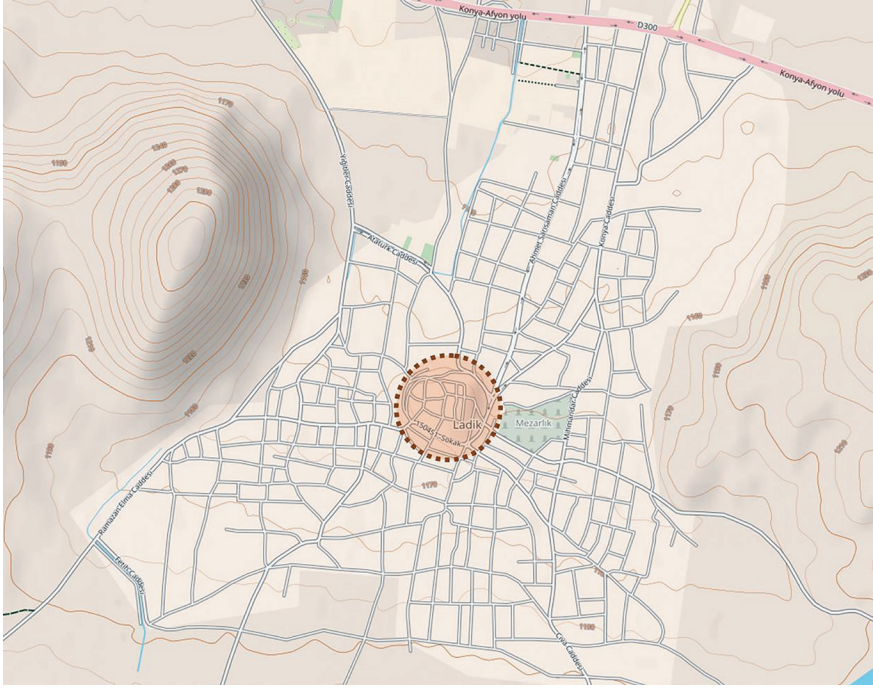
Toros dağlarının devamı sayılan Laodiceia dağının eteklerinde kurulan bu antik yerleşimin, doğu ve batısında küçük dağlar bulunmaktadır (Erdemir, 2014). Güneyi sıradağlar ile çevrili, kuzeyi ise ovoidir (Şekil 3). Denizden yüksekliği 1160 metre civarındadır. Sarayönü ilçe merkezinden ise yaklaşık 100 metre yüksekliktedir. Tipik karasal iklim görülmekte olup mahallenin kuzey rüzgarına açık olmasından dolayı kış ayları oldukça sert geçmektedir. Yerleşim 4 km yarıçapında dairesel bir alana yayılmıştır. Arzisi oldukça düz olan yerleşimin tek yükseltisi merkezinde bulunan Lâdik Höyük'tür.

Şekil 3. Ladik'in 3D görünümü (URL-3)

2.2. Çalışma Alanına İlişkin Bulgular

Çalışma alanı olarak seçilen Lâdik Höyük, Ladik'in merkezinde yer almaktadır (Şekil 4). Tepe veya Yukarı Mahalle olarak da adlandırılmaktadır. Geçmiş Tarihöncesi dönemlere kadar uzanmakta, özellikle Hellenistik ve Roma dönemine ait antik mimari eserlerin yoğunlaştığı Ladik'in ilk yerleşim yeri olma özelliği sergilemektedir (Şekil 5). Lâdik Höyük, yerleşmenin tarihi kimliğini, geçmiş dönemlerin sosyal, kültürel ve ekonomik yapısını, yaşam biçimini ve felsefesini yansıtan arkeolojik bir alandır. II. derece arkeolojik sit sınırları içerisinde yer almaktadır. Höyük üzerinde Anadolu Selçuklu Dönemi'ne ait bir adet camii (Ulu Camii) ile geleneksel mimari tarzda, sosyo-kültürel yaşantıyı tanımlayan, konut olarak kullanılan taşınmazlar bulunmaktadır. Tipik Türk şehir yerleşim geleneğine uygun olarak yerleşen bu yapılar genellikle avlulu veya bahçelidir.

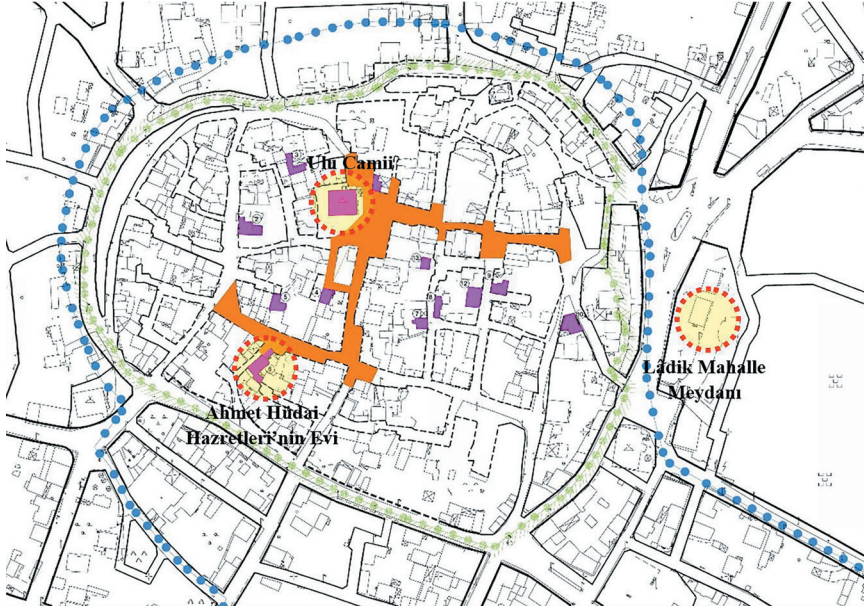

Şekil 4. Ladik Höyük'ün kentsel konumu (URL-4)

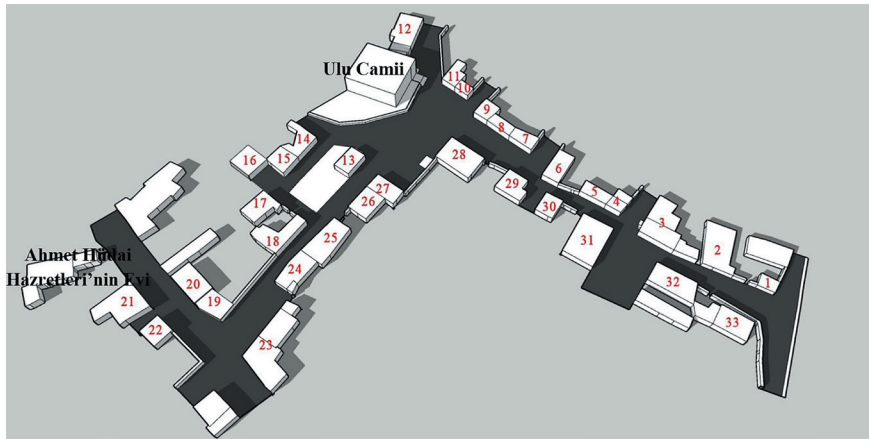
Şekil 5. Lâdik Höyük'ün genel görünümü

Sokak sağlıklaştırma alışması Höyük'n tamamında değil, ilk aşamada bir bölümünü kapsayacak Şekilde yapılmıştır. Höyük'n merkezi sayılabilecek bir konumda yer alan Ulu Camii'nin hem mahalle meydanı ile hem de Konya'nın manevi değerlerinden Ahmet Hüdai Hazretleri'nin evi ile bağlantısını sağlayan sokaklar, çalışma alanı olarak belirlenmiştir (Şekil 6).

Şekil 6. Çalışma alanı olarak belirlen sokak akları

Çalışma yapılan alanda 41 adet yapı bulunmaktadır. Çalışma alanının genel görünümü ve bünyesinde yer alan yapıların konumları aşağıdaki Şekilde gösterilmektedir (Şekil 7).

Şekil 7. Çalışma yapılan alanda yer alan yapıların genel görünümü

Proje alanında yer alan toplam 41 yapının mevcut durumda 36 tanesinin yapı malzemesi kerpiç olup sadece 5 tanesi betonarmedir. Betonarme olan yapılar, 1177 nolu adada yer alan 1475, 1476, 1480, 1483 ve 1434 nolu parseldeki yapılardır (Şekil 8).

Şekil 8. Çalışma yapılan alanda yer alan betonarme yapıların konumları

Projeye konu olan sokaklarda yer alan yapıların genel durumlarına bakıldığında birçoğunun oldukça köhnemiş, bakımsız durumda olduğu ve sokakların genel dokusuna sağlıksız bir görünüm kattığı görülmektedir. Sokaklar boyunca yer alan yapılar dışında kalan kentsel boşluklar, açık alanlar da sokağa yine aynı şekilde tanımsız ve sağlıksız görünüm vermektedir. Sokaklar boyunca yer alan elektrik direkleri, tel kablolar, yıkılmaya yüz tutmuş duvarlar, köhnemiş bina cepheleri, ihmal edilmiş çatı ve bacalar, açık alanlar içerisinde yer yer görülebilen oldukça eskimiş oturma birimleri, nitelikli olmayan çocuk oyun alanları ve yeşil dokusu ile oldukça sağlıksız bir görünüm sunmaktadır (Tablo 1). Oysaki bu alan kimlik-sel açıdan çok önemli bir konumda bulunmasının yanı sıra aynı zamanda Ladik'in önemli nirengi ve turistik noktalarından biri olan Ladikli Ahmet Hüdai Hazretleri'nin evini de içermektedir. Böylesine önemli bir konumda bulunan proje alanının mevcut durumda hem mimari hem de kentsel tasa-

rım ölçeğindeki problemlerinin çözümü, alanın potansiyelini ortaya çıkaracak, yaşanabilirliğini arttıracak ve sürdürülebilirliğinin sağlanması ile de gelecek kuşaklara kimliksel değerler aktarılacaktır. Bu aynı zamanda yerele ekonomik anlamda da getirileri olabilecek türde bir adım olacaktır.

Tablo 1. Çalışma alanı içerisinde yer alan yapıların ve kentsel boşlukların genel görünümü

2.3. Çalışma Alanına İlişkin Kentsel ve Mimari Ölçekte Getirilen Kararlar

Yapılan sokak sağlıklılaştırma çalışması ile belirlenen akslar üzerinde taşınmaz kültür varlıklarının mahiyetine zarar vermeyecek şekilde, günümüzde de kullanılmakta olan yola cephe veren yüzlerinde bakım ve onarımlar yapılmış, özgün biçimlerine uygun olarak, belirlenen yapıların ara yüzlerinde gerekli iyileştirmeler gerçekleştirilmiştir. Önerilen proje sürecinde, sosyal etki tasarımı gözetilmiş ve doku bazında sokak zeminlerinin düzenlenmesi, meydan ve açık alanların tasarlanması gibi kamusal alanlara yönelik genel kararlar alınmıştır.

Çalışma alanının doğusunda kalan Lâdik Mahalle Meydanı ile sağlıklılaştırma projesi yapılan sokakların fiziksel, sosyal ve ekonomik bütünlüğünü bozmayacak, hatta daha da güçlendirecek şekilde bu alanların birbirine bağlandığı tasarım önerileri geliştirilmiştir.

Proje kapsamında kentsel ölçekte genel vaziyet planı için aşağıdaki kararlar getirilmiştir (Şekil 9):

- Meydanların ve boşlukların tasarlanması
- Kent mobilyalarının eklenmesi
- Yeşil dokunun korunması
- Sokak zemin kaplamalarının tasarlanması

Şekil 9. Vaziyet planı ve kentsel ölçekte getirilen kararlar

Binaların yapım türlerinin analiz edilmesi ile mimari ölçekte hem kerpiç hem de betonarme yapılara yönelik kararlar getirilmiştir.

Kerpiç yapılara yönelik getirilen kararlar aşağıdaki gibidir (Tablo 2):

- Basit cephe bozulmalarının kerpiç sıva ile onarılması ve cephenin beyaz renge boyanması
- Çatıların alaturka tipi kiremit çatı örtüsü ile onarılması
- Pencere ve kapı doğramalarının ahşap malzeme ile yenilenmesi
- Korkulukların lokma demir parmaklık ile yenilenmesi
- Yağmur oluklarının yenilenmesi
- Çatı alınlıklarının yenilenmesi
- Bacaların yenilenmesi

Tablo 2. Kerpiç yapılara yönelik getirilen kararlar

Cephelerin kerpiç sıva ile onarılması

Çatıların alaturka tipi kiremit ile onarılması

Pencere ve kapı doğramalarının ahşap malzeme ile yenilenmesi

Korkulukların lokma demir pamaklık ile yenilenmesi

Yağmur oluklarının yenilenmesi

Çatı alınlıklarının yenilenmesi

Bacaların yenilenmesi

Betonarme binalara yönelik getirilen kararlar aşağıdaki gibidir (Tablo 2):

- Basit cephe bozulmalarının sıva ile onarılması ve cephenin beyaz renge boyanması
- Çatıların marsilya tipi kiremit çatı örtüsü ile onarılması ve çatısı olmayan yapılara marsilya tipi kiremit çatı örtüsü kullanılarak çatı yapılması
- Yağmur oluklarının yenilenmesi
- Pencere doğramalarının ahşap görünümlü pvc malzeme ile yenilenmesi
- Kapı doğramalarının ahşap görünümlü alüminyum malzeme ile yenilenmesi
- Bacaların yenilenmesi

Tablo 3. Betonarme yapılara yönelik getirilen kararlar

Cephelerdeki bozulmaların sıva ile onarılması

Çatısı olmayan yapıların marsilya tipi kiremit ile tamamlanması

Bacaların onarılması ve temizlenmesi

Yağmur oluklarının yenilenmesi

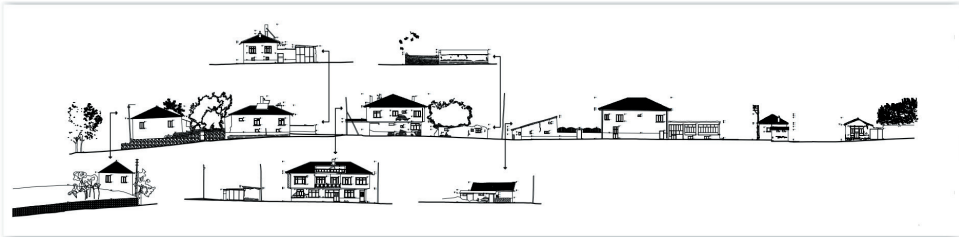

Pencere doğramalarının ahşap görünümlü pvc malzeme ile yenilenmesi

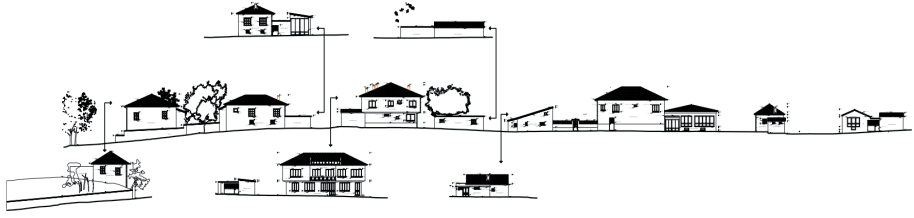

Kapı doğramalarının ahşap görünümlü alüminyum malzeme ile yenilenmesi

Mimari ölçekte hem kerpiç hem de betonarme yapılara yönelik getirilen kararlar doğrultusunda sokakların mevcut dokusundaki değişimler silüet çizimleri ile ortaya konulmuştur (Şekil 10 ve 11).

Şekil 10. 150463 sokağın mevcut silüeti

Şekil 11. 150463 sokağın öneri silueti

Çalışma alanındaki taşınmazlara yönelik yapılacak basit onarımların ve kentsel donatılara yönelik getirilen önerilerin üçüncü boyuttaki etkisi modellemelerle de anlatılmaya çalışılmıştır (Tablo 4).

Tablo 4. Çalışma alanına yönelik üç boyutlu anlatımlar

3. DEĞERLENDİRME ve SONUÇ

Tarihi çevreler geçmiş dönemlerin sosyal, kültürel ve ekonomik yapısını, yaşam biçimini, felsefesini ve mimarisini yansıtan büyük ve önemli bir birikimin ifadesidir. Geçmişin izlerini günümüze taşıyan yaşamsal çevrelerdir. Bu çevreler özellikle kentleşmenin, nüfus artışının, teknolojinin etkisi altında kalarak fiziksel olarak yıpranmakta, tahrip olmakta hatta yok olma tehlikesi ile karşı karşıya kalmaktadır. Günümüzde kentsel doku içinde kalmış tanımsız açık alanlar ve arkeolojik kalıntılar, koruma amaçlı imar planlarında yer almalarına rağmen kentsel yaşamdan kopmaya başlamıştır. Bu tarihi kalıntılar, günlük yaşamla bütünleştirilmezse bu alanlar da boşalmalar devam edecektir. Bu durumu engelleyebilmenin en önemli yolu ise tarihi dokuların korunması, iyileştirilmesi ve yaşatılmasıdır. Tarihi çevreleri/dokuları koruyarak yaşatmada kullanılan yöntemlerden biri de sağlıklaştırma/cephe rehabilitasyonudur. Dolayısıyla bu tür alanlarda yapılan/yapılacak sokak sağlıklaştırma ve cephe rehabilitasyonu çalışmaları giderek önem kazanmakta ve yaygınlaşmaktadır.

Bu çerçevede, Lâdik Höyüğü Sokak Sağlıklaştırma projesi ile geçmişin toplumsal/kentsel ve mimari belleği korunarak, ilgili alanda yer alan sokakların/kamusal alanların kullanıcılar için daha yaşanabilir ve kullanılabilir etkiler oluşturması hedeflenmiştir. Bu çalışma ile Lâdik'in kentsel kimliğini yansıtan Lâdik Höyüğü'nün günlük yaşamla bütünleştirilmesi ve bütüncül bir koruma anlayışı ile ele alınması için ilk adım atılmıştır. Yapılan sokak sağlıklaştırma projesinin uygulanması ve sonraki aşamada Lâdik Höyük'ün tamamını kapsayacak şekilde bir koruma yaklaşımının gerçekleştirilmesi beklenmektedir.

BİLGİ

Bu alışma yazarların mimari proje müellifi oldukları Konya Teknik Üniversitesi Mimarlık ve Tasarım Fakültesi Döner Sermaye aracılığı ile gerçekleştirilen “Konya, Sarayönü İlçesi, Lâdik (Laudikeia) Höyüğü 150452, 150454, 150455, 150456, 150459, 150462, 150463 No’lu Sokakların Cephe Rehabilitasyonu ve Kentsel Donatıların Yenilenmesi” projesinden üretilmiştir.

KAYNAKÇA

- Ahunbay, Z. (2004). *Tarihi Çevre Koruma ve Restorasyon*, Üçüncü baskı, İstanbul: Yapı Yayınları.
- Aykaç, P. (2009). Kentsel Arkeolojik Alanlarda Tasarım Süreci. *Dosya 14.1: tarihi çevrede koruma: yaklaşımlar, uygulamalar*, TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi. Ankara: Matsa Basımevi
- Bahar, H. (2014). İlkçağ'da Sarayönü. In H. Bahar (Ed.), *Tarih, Kültür, Sanat, Turizm ve Tarım Açısından Uluslararası Sarayönü Sempozyumu Bildiri Kitabı*, Konya: Selçuk Üniversitesi Matbaası.
- Çelik, D. & Demirtaş, D. (2019). Kentsel Tarihi Çevrelerde Sokak Sağlıklaştırma Çalışmaları: Bartın Örneği. *Gümüşhane Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi*, 9(4), 664-673. DOI: 10.17714/gumusfenbil.515868
- Çelik, D. & Yazgan, M. E. (2007). Kentsel Peyzaj Tasarımı Kapsamında Tarihi Çevre Korumaya Yönelik Yasa ve Yönetmeliklerin İrdelenmesi. *ZKÜ Bartın Orman Fakültesi Dergisi*. 9(11): 1-10.
- Erdemir, H. P. (2014). Claudio Laodiceia (Laodiceia Combusta)'dan Ele Geçen Bazı Antik Sikkeler Üzerine Bir Değerlendirme. *Tarih, Kültür, Sanat, Turizm ve Tarım Açısından Uluslararası Sarayönü Sempozyumu Bildiri Kitabı*, Konya: Selçuk Üniversitesi Matbaası.
- Karpuz, E. (2012). Lâdik (Konya) Halıcılığının Günümüzdeki Durumu. *Arış Dergisi*, ARIŞ 7.SAYI, 42-73. DOI: 10.34242/akmbaris.2019.29
- Korunması Gerekli Taşınmaz Kültür Varlıklarının ve Sitlerin Tespit ve Tescili Hakkında Yönetmelik, Resmî Gazete Tarihi: 13.03.2012 Sayısı: 28232, Retrieved from <https://www.mevzuat.gov.tr/Anasayfa#kurumKurulus-VeUniversiteYonetmelikleri>
- Kurt, M. (2014). Hellenistik ve Roma Dönemlerinde Sarayönü ve Çevresi. In H. Bahar (Ed.), *Tarih, Kültür, Sanat, Turizm ve Tarım Açısından Uluslararası Sarayönü Sempozyumu Bildiri Kitabı*, Konya: Selçuk Üniversitesi Matbaası.
- Smith, B. (2002). *Tarihi Kentlerin Korunmasında Yöntemler*. Türkiye'de Tarihi Kent Dokularının Korunması ve Geleceğe Taşınması Sempozyumu, T.C. Kültür Bakanlığı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü, 8-11 Şubat 2002, Antalya, s.125-129.
- TÜİK, (2023). Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları, 2022. Retrieved from <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Adrese-Dayal%C4%B1-N%C3%BCfus-Kay%C4%B1t-Sistemi-Sonu%C3%A7lar%C4%B1-2022-49685&dil=1>
- URL-1, Wikimapia. Retrieved from <http://wikimapia.org/#lang=tr&lat=38.138877&lon=32.482452&z=10&m=w&show=/9798674/Ladik&search=ladik>, 15 Aralık 2022.
- URL-2, Wikimapia. Retrieved from <http://wikimapia.org/#lang=tr&lat=38.138877&lon=32.482452&z=10&m=w&show=/9798674/Ladik&search=ladik>

lat=38.247887&lon=32.386322&z=12&m=o&show=/9798674/Ladik&-search=ladik, 15 Aralık 2022.

URL-3, Google Earth. Retrieved from <https://earth.google.com/web/@38.16262874,32.36154195,1357.31143979a,6446.07234879d,34.99999771y,-158.76933619h,90.05376034t,0r/data=MikKJwolCiExMXRLUXdodzhZU0d-MU0dsN3BOT0hjbXNLQINhZWExWE0gAQ>, 15 Aralık 2022.

URL-4, OpenStreetMap. Retrieved from <https://www.openstreetmap.org/#map=15/38.1943/32.3670&layers=Y>, 15 Aralık 2022.

Ünver, H. (2017). Sokak Sağlıklaştırmanın Tanımsal Olarak İrdelenmesi. *Düzce Üniversitesi Bilim ve Teknoloji Dergisi*, 5: 96-106.

Yergün, U. (2019). Tarihi Çevre ve Yapılara Müdahale Yöntemleri. Retrieved from <https://avesis.yildiz.edu.tr/resume/downloadfile/yergun?key=dd87c255-9234-4813-911b-3416057b0f89>

2863 Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu, Resmî Gazete Tarihi: 23.07.1983 Sayısı: 18113, Retrieved from <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.2863.pdf>